

Tyne Cot Cemetery

Beschrijving

Beschrijving Locatie

Gelegen tussen de Tynecotstraat en de Vijfwegenstraat, op de W-zijde van een heuvelrug, ca. 2,5km ten ZW van het dorp Passendale. Het omliggende landbouwgebied is heuvelachtig. De begraafplaats bevat verschillende bunkers, waaronder 1 vooraan links (bunker 2) en 1 vooraan rechts (bunker 1). De 'Cross of Sacrifice', midden achteraan, is gebouwd op een bunker (bunker 3) en draagt een gedenkplaat voor de '3rd Australian Division'. Achter dit kruis en de 'Stone of Remembrance' staat over de breedte van de begraafplaats het 'Tyne Cot Memorial'.

Beschrijving Relict

'Tyne Cot Cemetery' is ontworpen door Sir Herbert Baker, met medewerking van J.R. Truelove. Het grondplan is rechthoekig met apsis in het O. Het heeft een oppervlakte van 34941 m². De aanleg gebeurde in verschillende niveaus; het terrein helt licht af. De begraafplaats is afgesloten door een muur van zwarte silexkeien ('flintstones'), afgedekt met witte natuursteen. Het toegangsgebouw is een poortgebouw eveneens uit zwarte silexkeien, afgewerkt met witte natuursteen. Op de architraaf boven de rondboog 'Tyne Cot Cemetery'. Daarboven een tentdakje. In de 2 zijmuren, uitgewerkt in een halve cirkel, met centraal het toegangsgebouw, en afgedekt door een zadeldakje, zijn 2 landplaten aangebracht.

In het toegangsgebouw bevindt zich de derde landplaat (Engelstalig), en ook de metalen CWGC-plaat en het registerkastje. Er zijn ook zitbanken in witte natuursteen, waardoor het ook als schuilgebouwtje fungeert. De aanleg gebeurde in 66 perken. De voorste helft van de begraafplaats, in het W (het 'Concentration Cemetery') is rechtlijnig en symmetrisch aangelegd in een rechthoek, de achterste helft van de begraafplaats in het O, in een halve cirkel-vorm, waaiervormig en in kruisgangen. Daarachter, in het O, het half cirkelvormige 'Tyne Cot Memorial', een 'memorial to the missing', de Ieperboog symboliserend. Tussen die 2 weloverwogen delen, tussen het 'Cross' en de 'Stone' het zogenaamde 'Battlefield Cemetery', een eerder warrige aanleg, met dicht op elkaar gelegen grafstenen (voor collectieve graven). Vanaf de toegang loopt een lang, centraal graspad, met aan weerszijden symmetrisch aangelegde perken, naar het 'Cross of sacrifice'. Het 'Cross' zelf heeft een ongewoon voetstuk (trappenpiramide), dat in feite gebouwd is op een Duitse betonnen bunker.

Een klein stukje van deze bunker is zichtbaar gehouden, met een gedenkplaat voor de '3rd Australian Division'. Twee andere bunkers bevinden zich nog tussen de voorste perken, 1 links en 1 rechts. Twee andere bevinden zich onder de paviljoenen langs weerszijden van de vermistenmuur achteraan. De 'Stone of remembrance' staat achteraan, tussen de vermistenmuur en de half cirkelvormig aangelegde perken en het Cross, eveneens op de hoofdas. In het W van de begraafplaats, links van de ingang de 'Kipling memorial', waarachter 20 grafstenen waaronder geen lichamen rusten; rechts van de ingang, een rij van 81 grafstenen 'Believed to be buried in this cemetery' ('Special Memorials').

De grafstenen zijn uniform. De aanplanting van de begraafplaats bestaat hoofdzakelijk uit bloemperken bij de graven en een aantal populieren, o.m. rond de bunkers. Verder nog ceders rond de 'Stone of remembrance'. Er liggen 11957 begraven op Tyne Cot Cemetery, waarvan er 8369 niet meer geïdentificeerd konden worden (70%). Het zou volgens het huidige register gaan om 2336 geïdentificeerde en 6627 niet-geïdentificeerde doden uit het Verenigd Koninkrijk, 578 geïdentificeerde en 791 niet-geïdentificeerde doden uit Australië, 451 geïdentificeerde en 560 niet-geïdentificeerde doden uit Canada, 198 geïdentificeerde en 322 niet-geïdentificeerde doden uit Nieuw-Zeeland, 24 geïdentificeerde en 66 niet-geïdentificeerde doden uit Zuid-Afrika en 1 geïdentificeerde en 3 niet-geïdentificeerde doden uit Duitsland. 'Special memorials' met de tekst 'Known/Believed to be buried in this cemetery' werden opgericht voor 38 militairen uit het Verenigd Koninkrijk, 27 uit Canada, 15 uit Australië en 1 uit Nieuw-Zeeland. Andere 'special memorials' vermelden de namen van 16 militairen uit het Verenigd Koninkrijk en 1 uit Nieuw-Zeeland die op andere begraafplaatsen werden begraven maar van wie de graven door artillerievuur vernield werden.

In 2006 werd een nieuwe parking en een nieuw onthaalpaviljoen bij de begraafplaats ingericht. In dit gebouw wordt meer informatie over de begraafplaats en de omgeving gegeven, o.m. via een lange panoramatafel en dito venster.

Historische Achtergrond

Het dorp Passendale was op 20 oktober 1914 in Duitse handen gevallen. De heuvelrug, bij de Britten bekend als 'Passchendaele Ridge' (scheiding tussen Leie- en Ijzerbekken), vormde tijdens de eerste oorlogswinter 1914-1915 de verst vooruitgeschoven frontlijn van de 'salient'. Ze werd verdedigd door Franse troepen, die begin april 1915 afgelost werden door Britten en Canadezen. Na de Duitse gasaanvallen eind april 1915 (Tweede Slag om Ieper), zagen de Britten zich genoodzaakt zich terug te trekken tot de lijn Wieltje – Frezenberg – Hooghe. De Duitsers hadden de strategisch belangrijke hoogte ('Flanders Riegel') in handen en bouwden er de komende jaren verdedigingsstellingen met betonnen schuilplaatsen en bunkers uit ('Flanders – Stellung' geheten). De Derde Slag om Ieper, die op 31 juli 1917 losbarstte en pas op 10 november 1917 beëindigd werd - honderdduizenden slachtoffers later - ging de geschiedenis in als de 'Slag om Passendale' of 'Passchendaele'. Bevelhebber Douglas Haig wou koste wat kost de Duitse linie doorbreken richting kust en havens, maar de Britse troepen bleven meer dan 3 maanden lang quasi ter plaatse ploeteren. De slag wordt beschreven als een hel van modder en vuur, één der bloedigste veldslagen aller tijden (er zouden bijna een half miljoen militairen gewond, vermist of gedood worden).

Op 6 november heroverde de '5th Canadian Infantry Brigade' Passendale. Passendale werd het meest noordoostelijke punt van de Salient. Half april 1918, met het Duitse Lenteoffensief, dienden de geallieerden hun zuur verdiend territorium van de nazomer van 1917 opnieuw prijs te geven en kwam het dorp opnieuw in Duitse handen. Dit bleef zo tot het Belgische 4de Regiment Karabiniers en Grenadiers het dorp definitief heroverden op 29 september 1918, met het geallieerde Eindoffensief. 'Tyne Cot(tage)' zou de naam zijn die door de '50th Northumbrian Division' werd gegeven aan een schuurtje dat te midden van een 5- of 6-tal Duitse betonnen 'pill-boxes' stond, langs de weg van Broodseinde naar Passendale. Hiermee alludeerden ze op de huisjes ('cottages') in de streek van de 'Tyne', een rivier in N-Engeland die door Northumberland loopt (de '50th Northumbrian Division' hadden de bijnaam van 'Tynesiders').

De Duitsers hadden er 5 betonnen constructies in dambord-patroon aangelegd: 4 bunkers rond een centrale bunker voor de commandant. De middelste van de Duitse betonnen constructies was groot en werd na de verovering op 4 oktober 1917 door de '3rd Australian Division' ingericht als 'Advanced Dressing Station'(medische verbandpost). Van 6 oktober 1917 tot eind maart 1918 werden er in de omgeving 343 bijzettingen verricht langs weerszijden van de constructie, door de '50th (Northumbrian) Division', de '33rd Division' en 2 Canadese eenheden. Ze vormden de basis van het huidige 'Tyne Cot Cemetery'. Na de oorlog werd de begraafplaats uitgebreid door de concentratie van geïsoleerde graven van de slagvelden rond Langemark en Passendale en door de ontruiming en overbrenging van kleinere begraafplaatsen. De volgende begraafplaatsen werden ontruimd en naar hier overgebracht :

* **IBERIAN SOUTH CEMETERY and IBERIAN TRENCH CEMETERY (Sint-Juliaan)** Deze begraafplaats lag in de omgeving van de Fortuinhoek vlakbij 'Iberian Farm'. Ze bevatte de graven van 30 militairen uit het Verenigd Koninkrijk die sneuvelden in augustus-september 1917 en maart 1918.

* **KINK CORNER CEMETERY (Zonnebeke)** Deze begraafplaats langs de weg naar Frezenberg bevatte de graven van 14 militairen uit het Verenigd Koninkrijk, 9 uit Canada en 9 uit Australië die stierven in september-november 1917.

* **LEVI COTTAGE CEMETERY (Zonnebeke)** Deze begraafplaats in de omgeving van de weg naar Langemark bevatte de graven van 10 militairen uit het Verenigd Koninkrijk, 8 uit Canada en 3 uit Australië die omkwamen in september-november 1917.

* OOSTNIEUWKERKE GERMAN CEMETERY (Oostnieuwkerke) Deze Duitse begraafplaats bevatte de graven van 2 militairen uit het Verenigd Koninkrijk.

* PRAET-BOSCH GERMAN CEMETERY (Vladslo) Deze Duitse begraafplaats lag in het bos langs de weg van Kortewilde naar Leke. Hier lagen 6 officieren van de R.F.C. ('Royal Flying Corps') en de R.A.F. die stierven in 1917-1918.

* STADEN GERMAN CEMETERY (Staden) Deze Duitse begraafplaats ten zuidoosten van de weg naar Stadenberg bevatte de graven van 14 militairen uit het Verenigd Koninkrijk en 10 uit Canada die stierven in 1915-1917.

* WATERLOO FARM CEMETERY (Passendale) Deze begraafplaats lag ruim een halve km ten noordoosten van 's Graventafel en bevatte de graven van 10 militairen uit Canada, 7 uit het Verenigd Koninkrijk en 2 uit Nieuw-Zeeland die stierven in 1917-1918.

* ZONNEBEKE BRITISH CEMETERY No.2 (Zonnebeke) Deze begraafplaats langs de weg naar Broodseinde bevatte de graven van 18 mannen van het 2nd Buffs en 20 van de 3rd Royal Fusiliers die stierven in april 1915 en die hier door de Duitsers begraven werden. King George V bezocht de begraafplaats in 1922 en deed de suggestie om het 'Cross of sacrifice' op de grootste betonnen constructie te plaatsen. In 1927 werd het 'Memorial to the missing' onthuld. Op 19 juni 1927 werd de begraafplaats officieel ingewijd. Nu is 'Tyne Cot Cemetery' de grootste Britse begraafplaats ter wereld. Er worden 11.953 Commonwealth-doden en 4 Duitse doden begraven of herdacht. Het is een 'open cemetery', d.w.z. dat er recent nog doden bijgezet worden, die gevonden worden op de voormalige slagvelden. De laatste dode werd er begraven in oktober 2002. In 2006 werd een nieuwe parking en onthaalpaviljoen bij de begraafplaats ingericht. In dit gebouw wordt meer informatie over de begraafplaats en de omgeving gegeven, o.m. via een lange panoramatafel en dito venster. De nieuwe onthaalinfrastuctuur, die er kwam dankzij gemeentelijke, provinciale, vlaamse en Europese middelen, werd op 8 september 2006 - op de prelude van de Open Monumentendag - officieel ingehuldigd door Vlaams minister Geert Bourgeois, Gedeputeerden Durnez en Pertry en Burgemeester Cardoen.

Bron : onroerend erfgoed